

SENSE UNA NOVA VISIÓ, ENS PERDEM

MARY JUDITH RESS

Col·lectiu Con-spirando, Santiago de Xile

He estat treballant dins del pensament ecofeminista, especialment en les seves aplicacions a la teologia, l'ètica i l'espiritualitat en el context llatinoamericà, els darrers 25 anys. Com molts altres éssers humans, tota la meua vida he estat cercant imatges rellevants de la divinitat, per poder guiar la meua forma de ser i actuar en el món. I encara que la teologia feminista m'havia donat eines analítiques per "sos-pitar" dels pilars patriarcals de les nostres imatges de déu, encara no m'oferia d'una manera satisfactòria imatges autèntiques del Misteri Darrer, que incorporessin les revelacions provinents dels descobriments científics després d'Einstein.

Això no obstant, els humans necessitem *construccions de significat* sobre les quals edificar les nostres vides. "Sense visions profètiques, el poble decandeix" (Proverbis 29,18). Això esdevé quelcom urgent en el meu cas: en apropar-me a la vellesa cerco imatges que em donin un sentit, i no només que tinguin sentit, sinó que m'urgeixin –com a Miriam en l'antiguitat– a liderar altres en el cant, la dansa, l'oració i l'agraïment, per les meravelles que sorgeixen amb un despertar conscient o, en paraules de Carl Sagan, a celebrar "l'encarnació local d'un Cosmos que s'ha fet autoconscient".

Conviccions ecofeministes

Cada dia em convenço més que la humanitat està "clamant" per una nova definició de l'ésser humà que faci que ens percebem com a part de la comunitat de la Terra, no aliens a ella. La convicció ecofeminista és aquesta: som terrícoles. El nostre passat, així com el nostre futur, estan radicalment connectats a la sort d'aquest planeta. I des d'aquí tractaré de seduir-vos vers les percepcions de l'ecofeminisme, un "recordar qui som", quelcom que, en realitat, ofereix una nova visió utòpica.

L'ecofeminisme insisteix en què la interdependència de tots els éssers és la realitat que constitueix l'Univers. Ser "amos de l'univers" ens deixava amb una

sensació amarga de ser orfes de la matriu de la qual evolucionem. En realitat, poc a poc, està despertant en nosaltres que en ser parts d'una totalitat més gran, aquesta gran totalitat també és part de nosaltres, i és precisament per l'evolució d'aquesta gran totalitat com ara ens adonem de com n'estem de relacionats amb tota la resta.

Els descobriments fets durant els darrers 30 anys en la física quàntica i en la biologia, han canviat radicalment les nostres definicions de l'origen i la magnitud de l'univers, així com de qui som com a espècie humana. Un gran canvi de paradigma s'està esdevenint, que qüestiona la nostra actual manera mecanicista d'entendre l'univers i que ens porta cap a una cosmologia, que està emergint, en la qual l'univers apareix com una xarxa dinàmica d'esdeveniments interrelacionats...

Per a mi, l'ecofeminisme és un nou terme per a una saviesa antiga: una saviesa que encara roman adormida dins de les nostres memòries genètiques. La gran intuïció de l'ecofeminisme és el despertar a la convicció que totes les coses estan interconnectades, i per tant revestides d'allò sagrat. L'ecofeminisme vincula l'opressió de les dones i de les persones de color, a un sistema que és controlat per la classe mitjana que governa, i inclou la devastació del planeta com dues formes de violència que es reforcen i alimenten mútuament. Més: ambdues provenen d'un sentit terriblement erroni de la necessitat de controlar, de dominar l'altra, allò que és diferent, és a dir: la mentalitat patriarcal. Després d'haver estat ambdues –les dones i la terra– font de la vida hem arribat a ser *recursos* per ser usats –i abusats– com l'estructura de poder ho desitgi.

Les ecofeministes s'uneixen amb totes aquelles persones que cerquen una visió més global i holística, que reconeix i celebra el teixit de la vida. L'ecofeminisme situa a qui s'hi adhereix, en el debat postmodern i postpatriarcal per entendre més rellevant i apassionadament qui som en relació a tot el cosmos.

Cerquem una cosmologia, una ètica i una espiritualitat més adequades.

Dones activistes

Avui dia, a Amèrica Llatina, un dels moviments més dinàmics és el moviment ecològic. La majoria dels seus membres són dones i gent jove. (Mundialment, les dones formem el 60-80% dels membres de les organitzacions ecològiques, tot i que el perfil de lideratge no ho reflecteixi). La defensa dels drets de la terra i de l'aigua ha estat sostinguda principalment per dones. Moltes camperoles i indígenes lluiten contra les grans empreses extractives, de mineria, petroli, fusta...

La teoria ecofeminista està evolucionant a partir d'aquest activisme de les dones. Vull subratllar que la pràctica ecofeminista sempre ha emergit de les demandes crítiques de la vida, dels imperatius d'un moment històric particular, no d'una teoria prefabricada. Les dones senten que hi ha una manera més sistemàtica d'entendre què li està passant al planeta, i en molts de casos estan cercant una espiritualitat que nodreixi les seves lluites.

Un exemple d'aquest activisme és la Xarxa Llatinoamericana de "Dones Defensores de Drets Socials i Ambientals", formada el 2005. El seu propòsit és "visibilitzar els impactes de la mineria sobre les dones, visibilitzar les seves lluites, qüestionar aquest sistema colonitzador dels pobles, de les seves terres, de les dones i de la natura, del saqueig voraç dels recursos minerals per al benefici econòmic de les corporacions mineres". La xarxa és present a Argentina, Bolívia, Colòmbia, Equador, Guatemala, Hondures, Mèxic, Perú, El Salvador, Uruguai i Xile. Són institucions, col·lectius, grups locals, dones del camp i la ciutat, organitzacions d'investigació... (www.redlatinoamericanademujeres.org).

La gran metàfora ecofeminista de la llavor

Teilhard de Chardin va dir que el gran descobriment de l'època moderna ha sigut el descobriment de l'evolució. L'evolució pot entendre's com un despertar continu, un procés cada vegada més complex de transformació, un caminar a les palpentes vers un horitzó futur de possibilitat que va estar present des del començament de l'univers...

La gran metàfora de l'ecofeminisme és la llavor.

La llavor germina, creix, floreix, dóna fruit, es panseix, mor... i torna a la terra per començar altre cop el procés. La llavor serà el que ha de ser, res més ni res menys, enriquint tota la comunitat de la terra. Nosaltres, com a llavors, hem de ser el que hem de ser. ¿Podrem arribar a entendre que cada una té una contribució única per al nostre temps, i que jo floriré quan d'altres també germinin i donin fruits com ha de ser? Aquest canvi de consciència mostrarà la mentida de la competitivitat i del control patriarcal, i ens durà a celebrar la complementarietat i la diversitat.

Estimades, estimats: som terrícoles, i tant la nostra història com el nostre futur estan connectats radicalment amb el destí d'aquest planeta fràgil i verd que anomenem la nostra llar. Estem entrant en una estranya època nova, on tant de bo els humans ens connectem en un escoltar profund. Un escoltar de veus molt de temps oblidades: la dels mars, els rius, les muntanyes, el bosc, les estrelles, la Lluna; aquelles que ens arriben per la nostra memòria genètica: els nostres ancestres, tant humans com no humans; la dels nostres cossos: el meu, el teu, l'amiga que ha patit abusos, el nou nadó, els joves, l'àvia desgastada i amb arrugues, la mateixa Terra...

Aquí és clau un sentit més ampli de germanor. D'una forma molt real, no existeix l'altre/l'altra: l'altra sóc jo mateixa, perquè tots venim de la mateixa font; al capdavant, tots som terrestres!

A aquestes alçades de la meua vida, tinc el sentiment que el meu sentit de qui sóc s'està expandint. Jo no sóc només aquest individu el nom del qual és Judy, aquest meravellós conglomerat d'energia; sóc també memòria i possibilitat. A vegades experimento com espurnes d'aquest jo, i aquí m'adono que sóc la meua àvia, una dona paleolítica que està compartint el seu somni amb la tribu, al voltant del foc a la nit... Sé que estaré present en les meves nêtes i besnêtes... En aquests moments el meu sentit de comunió (*comú unió*) arriba a ser més real, gairebé físic. "Som allò que mengem", deia el vell Feuerbach. Hem de comprendre que, com les altres espècies, els humans vivim i morim, mengem... i som menjats. Tots els membres de la Comunitat de Vida de la Terra s'alimenten els uns dels altres, i la mort d'un dóna vida i nutrició a d'altres, la qual cosa, al capdavant, crea una íntima i profunda reciprocitat. D'alguna manera, amb això n'hi ha prou. □